

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

Абду Ғани Жума олган сурат

ОИЛА — ДАВЛАТ ВА ЖАМИЯТ ЭЪТИБОРИДА

Ўзбекистон Олий Мажлисининг навбатдаги XI — сессиясида мамлакат ҳаётида муҳим ижтимоий иқтисодий аҳамиятга молик бўлган ўн тўртта масала қаторида Оила кодекси ҳам муҳокама этилиб, қабул қилинади.

Тарихи минг йилликларни қамраб олган кишлоқ дунёси тили, маънавияти, эътиқоди турли-туман бўлган халқлардан таркиб топган. Уларнинг ҳар бири ўз манзил-маконига, табиғатига мос тарзда ўзига хос қиёфа, ранг-рўйга, ўз феъл-атвори, ўз турмуш тарзи, одад-у адоби, анъаналарига эга. Бундайин ранг-барангли, бундай турфа ҳолат азалий давом этиб келатган табиий жараён. Лекин барча халқлар, элу элатларни бир-бирига ухшатувчи умумий ягона жиҳат ҳам бор. Бу — одамларнинг қон — қардошлиқ ришталари-ила оилага улоғиши — узаро муомала, муносабат, мурасаю малора асосида яшашдир. Лекин бу муъжизавий дунёнинг муъжизаси шундаки дунёда қанча одам бўлса ҳаммаси турфа хил — ҳар бирининг феъли-қўли алоҳида ўзига хос, биров-бировни такрорламайди. Кимдир туғри, кимдир эгри, кимдир хасис, кимдир сахий, кимнингдир феъли тор, кимдир даредил, кимдир уткир, кимдир анқов, кимдир ҳалимдай мулоийм, кимдир эса ут-олов. Бу рангоранг дунёнинг гузаллиги, мураккаблиги, бу дунёнинг ҳаммаша ушш-узгариш — тараққиётда эканлигининг мазмуни ҳам ана шунда... Бундай қарама-қарши кутбдаги одамларнинг бир том остида, бир хил об-ҳавода умргузаронлик қилиши, бир-бирини севиши, қадрлаши, бир-бирининг яхши-ёмонига чи-

даш бериши, қувончу-шодлиқни, қайғу ҳасратни бирга-бирга тотиши, насл қолдириши, қўша-қариши...

Оила... Ана шундай илоҳий, муъжизавий маскан — манзилдир. Биз ким бўлмайлик, қайда бўлмайлик, ҳаммаша унинг бағрига интиламиз. Бахту бахтсизлигимизни шу масканда туямиз, шу маскандан малҳам излаймиз, шу манзилдан ором-оройиш топамиз...

Оила... Эр-хотин, ота-она, опа-сингил, ака-ука... Бир-бирига ухшамовчи ва айни дамда бир-бирига ухшаб кетувчи, бир-бирини такрорламоччи ва айни дамда бир-бирини такрорловчи — сира узилмовчи, сира зангламовчи азалий — абадий занжир... Ҳаётнинг барқарорлиги, давомийлиги манбаи аслида ана шунда.

Ўзбек оиласи, ўзбек хонадони шундай қурилганки унга дунё халқлари ҳавасманд десак, сира муболага қилмаган бўламиз. Энг ривожланган мамлакатлардан юртимизга таширф буюрган не-не эъти-

борли зотлар ҳам ҳайрат билан бунини эътироф этишган. Бунда ҳар бир одамнинг ўз урни, ўз қадри, ўз овози бор. Бунда утганлар ёди ҳаммаша эъзозда. Оила бошлиғи — эркак ва ё аёл бўлишидан қатъий назар иззат-ҳурмат қилинади. Янги оила бунёдга келаркан дарҳол туғилажак янги меҳмон интиқлик билан қутилади. Унинг туғилиши шод-хуррамлик билан нишонланади. Халқимиз шундайки, ўзини сенсираса ҳам боласини сизлайди, уни елкасида кутаради. «Унга булса урни бошқа», — дейди у камсуқумлик билан. Ўзбек оиласида меҳмонга алоҳида эҳтиром қўйилади. Унинг олдига энг тансиқ таом қўйилади, унинг олдига энг чиройли сузлар гапирилади. Буюклик-оддийликда дейишди. Оддийгина болапарварлигимиз, инсонпарварлигимиз, оилапарварлигимиз буюкликдан нишона эмасми?

Оиладаги иқлимнинг софлиги, ҳаёт-

бахшлиги — Ватан — мамлакат иқболи-истикболини таъминлаб беради. Бу икки маъво — Оила ва Ватан, инсонларнинг инсоний яшаши, халқ бўлиб қудратга, тулқинга айланишини таъминловчи омиллардир. Оилага эътибор, эъзоз, мамлакат — давлат пойдеворининг мустаҳкамлигига асос бўлади. Мамлакат — давлат иморати ҳар бир оила аъзосининг саъй-ҳаракати, меҳнати, изланишидан бунёд бўлади. Мустақил мамлакатимизда оила, унинг муаммолари ва келажаги доимо давлат ва жамиятнинг диққат марказида бўлиб келмоқда. «Оила — жамият асоси, пойдевори, — дейди Президентимиз Ислам Каримов. — Унинг фаровон бўлиши, фарзандларимизнинг баркамол бўлиб вояга етиши, ватан бойлиги ва қудратининг асосидир».

Ўзбекистон Олий Мажлиси XI — сессияси Оила кодексини муҳокама этиб қонуний қучга киргизди. Бу ҳар биримизнинг оиламиз учун тарихий, оламшумул ҳодиса бўлиб қолиши шак-шубҳасиздир. Чунки «Оила иқболи — юртимизнинг тинчлиги ва осойишталиги гарови», — деган юртбошимизнинг ҳам, халқимизнинг ҳам нияти — муроди бир...

Дилбар САИДОВА.

ҲАММАСИ ОИЛАДАН БОШЛАНАДИ

Ф. АБДУРАҲИМОВА, Тошкент шаҳар ҳокими ўринбосари,
шаҳар хотин-қизлар кўмитаси раиси

рухсат беринглр, ешлар бир-бирини хоҳласа нега қаршилик қиласизлар?» — деб елгон гапиршига утди. Қизни «Оила» марказида тиббий куриклдан утказдик. Буни қарангки у соппа-соғ экан. Она уз қизини уятмай-нетмай ҳомилдорга чиқариб турмушга бермоқчи. Фарзандининг оила куришидаги дастлабки қадами елгон билан урамқчи бу бўлапти. Энди холисаниллоҳ айтингчи, елгон эвазига курилган бу оила кейин нима бўлади?

Онани қуяверинг, ҳузуримизга бир кунни ҳатто қув ёйит кели. Қулида «сотоний» телефон. «Сиз кимсиз? Нима ҳаққингиз бор аралаша, биз бир-биримизни сезамиз» — дейди. Йигита қонун бўйича тушунтиришга ҳаракат қилдим. Ун олти ешар, она сутти оғзидан кетмаган қиз мустақил турмушга тайёр эмаслигини уқтирдим. Балки шу билан кейинчалик бир оила ажралиб кетмаслигининг олдини олганлиримиз. Дарвоқе, бир неча кундан сунг қизнинг онаси яна ҳузуримизга кели: «Кечиринг, сиз уша кунни бир нимани билиб айтган экансиз. Сизни ҳафа қилган эдим, энди раҳмат айтгани келим. Сураб суриштирсак, қув бола уйланган, хотин қуйган, икки бор қамалган бу экан.

Бундай воқеалар ҳаётимизда онда-сонда бўлса-да учраб туради. Мен ота-онанинг кутроқ қизи е ушли турмуш аравасини юртга олдинки йўқми деб қунонишдан кура орзу ҳаваста, катта туй қилишга, номдор артист қақиршига, қуша-қуша сарполар йигиш таш-

вишига шунинг кетганларни куриб ачиниш кетаман. Оила курмоқ — даранг-дурун туй қилмоқ, тукин дастурхон безатмоқ, чет эл машиналарида куз-куз қилиб куча айланмоқ, видео, куйинчи, уйин-қулидан иборат эмас. Турмуш — мушт, рўзгор, — ғор, деганлар. Ҳаётнинг елғизоқ суқмоқлари тиканли йуллари, елст баландликлари борки, улардан утиш учун ешлар ҳам жисман, ҳам маънан, ҳам моддий жиҳатдан тайёр бўлишлари керак.

Ҳозирги иқтисодий ислохотлар кечаётган даврда ҳар бир оила синовдан уятапти. Аксарият оилалар маҳорат ва меҳнатини ватан равнақи учун сарфлапти. Мулжални узоққа олиб, фарзандларни касб-хунар ургатиш, билим бериш йулида жонбозлик кўрсатапти. Аммо баъзилар ҳамон гафлатда, пана-паст-камда пул топиш билан оввора. Улар ҳозирги ҳузурларини уйлаб бодаларни ҳам шу мақсадга йўналтириб боришапти.

Афсуски оилалар орасида нафс қурбони бўлиб, бутуннинг қийинчиликлари дош беролмай, ажралиб кетаётган эр-хотинлар ҳам талайгина. Дарвоқе, оилавий ажралишлар, уни узини бир ургантулик. Утган йили шаҳар хотин-қизлар кўмитаси аралашгандан сунг ажралиш остонасида турган оилаларнинг саксон фоизи ярашиб кетгани қувончли албатта. Шунинг учун биз Оила кодекси лойиҳасига ажримлар маҳаллаларда куриб чиқилганидан сунггина туман судларида ку-

рилишини тавсия этдик. Чунки ҳар бир оиланинг ажралиш сабабини маҳаллачилик билангани бўлмаса керак. Агар бир йилда турт мингдан ортиқроқ оила ажраётган бўлса, ҳозирда бу рақам уш мингтага тушиш.

Ажралишларнинг олдини олиш мақсадида биз ешларни турмуш куришдан аввал тиббий куриклдан утказишни Шайхонтоҳур тумани мисолида синаб курдик. У яхши натижа берди. Бу ҳақдаги тақдиримиз эса Оила кодекси лойиҳасига киритилди. Ажримдан сунг асосий қийинчилик аёл зиммасига тушиб, азият чекиб қолмоқда. Аксариятнинг уй-жойсиз қолаётгани етмаганидек, фарзанд тарбияси ҳам унинг буйнида. Мол-мулки талон-тарож. Шунинг учун Оила кодекси лойиҳасидаги никоҳ шартномаси ҳақидаги тақдирини тулик қўлаб қувватлаймиз. Янги кодексда бу тақдир қиритилган алоҳида модда бор. Бу нарсаларимиз қадимдан амал қилиб келаётган удум. Энди уни қонунийлаштириш керак. Биз ҳуқуқий давлат сари борарканмиз, бу жуда керак деб уйлайман.

Она жамиятта соғлом авлод тарбиялаб, берувчи улут зотидир. Ҳай-ҳай, оналикни унутганлардан узи асрасин. Кунин кеча Яқасарой туманида утча аёл оналикдан маҳрум етилди. Бирида битта бола, иккинчисида утча бола. Она тирик, ота тирик, ота тирик етим. Носогол муҳит, ичкиликбозлик, фоҳиша-бозлик гулдакларни шу ахлоқга солди. Бола-лар давлат ҳимоясига олинди. Меҳрибонлик уйи уларни уз бағрига олди. Аммо она бағридан ҳам иссиқ бағр борми дунда?

Батзан бўлсада аёллар уртасида жиноятта кул урганлар учраб туриши ачинарлидир. Айнақса, тартиббузарлик, чет эл валютаси билан боғлиқ бўлган жиноятлар аёл кишига ярашмайди, аёл номини иснодта қулидан иллат эмасми? Шаҳримизнинг Чилонзор, Юнусовод, Ҳамза, Сирғали туманларида бу борада қилилган ишларимиз талайгина. Мана булар жамиятнинг отрик нуқталари. Шу сабабдан ҳам шаҳар ва туман хотин-қизлар кўмиталари оила маънавиятига, соғломликка, ҳуқуқий маданиятига алоҳида диққатни қаратмоқдалар. Зеро, ҳамма нарсаси оилалар бошланади. Ҳар бир оилага кириш, унинг дарди, бахти, бахтсизлигига бефарқ қараб қолмаслигини керак.

Қутби НОСИР қизи ёзиб олди

Кўнгли хотиржамлиги, хонадан ободлиги, дастурхонларимиз файзу-барокатли бўлиши, аввало пиру-бадавлат отахону онахонларимиз донолиги, уларнинг меҳру мурувватидандир.

Абду Ғани Жума туширган сурат.

КАТТА ИШОНЧ УЙГОТМОҚДА

Маълумки Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг XI-сессиясида кун тартибидан урин олган Оила кодекси муҳокама етгилди ва қонун кучига кириштилади. Мухбиримиз турли соҳа вакилларининг шу ҳақдаги фикр-мулоҳазаларини қозоғга туширди.

АБДУРАҲМОН ҚАРИМОВ — Чироқчи туман халқ суди раиси:

— Ҳар бир оиланинг мустаҳкамлиги жамият тараққиоти ва келажаги билан чамбарчас боғлиқдир. Батзан оила соҳибларининг бу масалага лоқайд қарашлари, туйғайли оила барбод бўлади. Бундай ҳолларда суд томонидан эр-хотинга ярашиш учун маълум муддат берилади.

Лойиҳанинг 40-моддасида «Суд ишнинг курилишини бошқа вақтга қолдириб эр-хотинга ярашиш учун олти ойгача муҳлат беришга ҳақли», — дейилади. Айнан оилавий можароларнинг барҳам топиши, томонларнинг бир қарорга келишида бу муддат жуда-жуда зарурдир.

ГУЛСАРА БОЗОРОВА — Нишон тумани Қори Ниёзий номидаги 20-ўрта мактаб ўқитувчиси:

Яқинда бир онахон билан суҳбатлашиб қолдим. Онахоннинг угли хотини билан ажралибди. Уларнинг бир угли бўлиб, бола онаси билан кетган экан. Халқимизда «мевазилдан данаги ширин» — деган нақл бор. Онахон неварасини соғиниб бир неча бор қургани борибди. Лекин унга болани қурсатишмабди.

Лойиҳанинг 77-моддасида бобо, буви, ака-ука, опа-сингил ва бошқа қариндошларнинг бола билан куришиб туриш ҳуқуқи ҳақида: «Ота-она (улардан бири) яқин қариндошларининг бола билан куришишга имконият бермасалар, васийлик ва ҳомийлик органи ота-онани (улардан бири) бундай имконият беришга мажбур қилиш мумкин» дейилади. Агар шу лойиҳа қонунга айланса, нур устига аёло нур бўлар эди.

ҲАЗРАТҚҮЛ ЭРНАЕВ — Қашқарлэ вилоят марказий пифоҳонаси шифокори:

— Янги қонун лойиҳасининг 16-моддасида таъкидланганидек насл-насаб шажараси бўйича турти туташган қариндошлар, туғишган ва утай ака-укалар, опа-сингиллар уртасида оила куриш оқибати хунук. Биринчидан, бу одоб-ахлоққа турти келмайди. Қолаверса, қариндошлар уртасидаги қалба-қалба, носогол фарзандлар туғилишига сабаб бўлади.

Абдураула ПАРДАЕВ
Қашқадарэ вилояти

Испаниялик Хуан Виласанте Пас 76 ёшида қазо қилди, бироқ у ўлиб ҳам меросхўрлардан қутилмади. Марҳумни Побра до Карминал қишлоғидаги қабристонга дафн еттиб қайтишган меросхўрлар фавқуллодда таъвишга тушиб қолди. Хуан Пас инфарктдан вафот етган эди. Уни устидаги кийим-боши билан дафн етишган фарзандлари марҳумнинг костоми чўнтағидида ютук чиққан лоторея еслаб қолди. Лотореяга нақд 30 минг доллар ютук чиққан экан. «Суар» газетасининг ёзишча, агар марҳумнинг чўнтағидан лоторея билети топилма, меросхўрлар гўрковларини судга беришмоқчи. Ахир лоторея билети марҳумнинг руҳи билан бирга аршу аёлога чиқиб кетмайди-ку, деб даъво қилишмоқда меросхўрлар.

Россиянинг Курган вилоятидаги Долматова шаҳар фуқароси 49 ёшли Галина Штивол уз жонига қасд қилди. Беш фарзанднинг онаси худкушликнинг энг оғир шаклини таллади — у узига ут қуйиб ҳалок бўлди. Шаҳар ички ишлар бошқармасининг ЕАН агентлиги хабариди айтилишча, кун болали она турмушнинг беҳал оғирлигига барлош беролмай шундай ута қаттис ишга кул урган. Галинанинг қуниши унинг маънавияти довулда енаётганини куриб ерламга топилган, у ослел билан увар, оловни учиршига муваффақ бўлган. Бироқ врачларининг уч кун тер тукиб қилган муоалажаси наф бермаган. Галинани сақлаб қоллишинг илоҳи бўлмаган. Қариндошларининг айтилишча, марҳума ишлаб келган қорхонада икки йилдан бери ойлик берилаётган экан. Унинг олпаси шу қалар мушкул ахлоқга тушганки, ҳатто уйни иситиш учун утин ҳам қолмаган, ойлик ҳисобидан олинмаган озик-овқат икки баробар ортиқ баҳода бериб турилган.

Замбия парламентининг депутатлари мамлакат соғлиқни сақлаш вазири Иканду Луо хонимни мажлис залидан чиқиб кеттишга мажбур қилишди. Бунга вазиридан давлат миқёсдаги энг эътиборли йиғинга «очик-сочик» ҳолда, яъни жуда қалта юбдада ташриф

бузургани сабаб бўлди.

Мажлис залида депутатлардан бири ўриндан туриб вазирининг яланғоч оёқлари ҳаммасларининг эътиборини муҳокама етгилмаган масалалар қалғатганини маълум қилди. Мажлиста ранслик қилаётган парламент раиси унинг сўзини қувватлаб, Иканду Луо хонимдан чиқиб кетишини сўради. Депутатлар иложсиз қолган вазири қарсаклар естидла кузатиб қолдилар. Қарқалай, давлатда юқори лавозиминг егаллаб турган, бунинг устига ёши элликдан ошган мансабдор аёлга депутатларнинг кўрсатишган «илфоти» яхшигина сабоқ бўлса ажабмас.

ЖАҲОН АЙВОНИДА

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг инсон ҳуқуқлари бўйича комиссияси АҚШни оғир жиноятлар содир етган жиноятчилар учун улим жасосини қўлаб келаётгани учун кескин танқид қилди. АҚШдаги 25 штатда бундай жазо ҳатто 16-17 ёшли есимларга несибатан ҳам қуллинишмоқда.

Маълумки, бир пайтлар АҚШ фуқаролари улим жасосини бекор қилиш учун қатий кураш олиб бориб, бу эришнинг қуллинишини бекор қилишга эришган эди. Бироқ 1976 йили мамлакат Олий суди улим жасосини қайта тиклади. Шундан бери утган 22 йил мобайнида 451 киши энг олий жазога лойиқ топилиди. Агар Америка жамоатчилиги қаттиқ туриб, муттасил кураш олиб бормаганида улимга ҳукм қилинганлар сони бундан бир неча бор ортиқ бўлиши мумкин эди.

Америка жамоатчилигининг фикри БМТнинг АҚШга қуётган талаблари билан ҳаммаҳаллиги келажақда уз натижасини бериши шубҳасиз.

Мелоди, яъни Исо пайгамбар туғилган кун билан ҳисобланадиган тақвимида кўра 2000 йил ақилланишга сайин дунёнинг турли пучмоқларида ҳар хил мақомдаги башоратчилар фобиларин юзага чиқиб, билиб-билмай ўзларига оҳирзамон ҳақида валдирашмоқда. Туркиялик 80 ёшли Булент Чорак деган киши «Дунё биродарлари иттифоқи» деган уюшма тузиб олган. У ҳам кейинги пайтда «охирзамон»ни ўзича башорат қилди. Эмишқи, Ер юзидида ҳозирги ҳаёт 1999 йилнинг охири ойларида ўз поёнига етди ва шундан кейин бошқада ўлчамдаги ҳаёт қайта бошланади. Қайта бошланган ўзгача, ҳозиргида мутлақо ўхшамайди, ўлчамдаги ҳаётга мушарраф бўлиш учун киши бинафшаран кийим кийиб, худди шу рангиди хонага кириб ўз жонига қасд қилмоғи керак эмиш. Туркиялик «авлиё» ана шундай гаплар билан ўзининг 13-18 ёшли излошларига мурожаат қилди.

Кейинги пайтда «эскапистик характердаги», яъни фикрдошларини ўз жонларига қасд қилишга даъват қиладиган турли-туман мазҳабларнинг қўлайиб бораётгани Туркия ҳукуматини ташвишга солмоқда.

Машҳур Арнолд Шварценегерни ким билмай дейсиз. Яқинда австралиялик эр-хотин Кон ва Филия Куртислар Арнолдни ва «Терминатор-2» фантастик фильми муаллифларини судга беришди. Маълум бўлишича, Куртислар суюқ металлдан «бино бўлган», хоҳлаган буюмга айлана оладиган, «минютона» — инсонбағра махлук ҳақидаги сенариянинг муаллифлик ҳуқуқида эга экан. Хуллас, улар уйлаб топишган қаҳрамондан уларнинг розилигини фойдаланилган. Бунинг учун эр-хотин Куртислар 40 миллион доллар жарима тўлашни талаб қилишмоқда.

БИР-БИРИГА СУЯНЧИҚ

Мирзақалом Исмоилий номи маҳалладаги маъракада Суннат Дадаху-жаев урта бўйли, қурилишчиларга рағбат, шижоатли экани сезилиб турган йигитга ишора қилди.

— Танйисизми? Рашид Бойтуллаев шу киши бўлади. Боя суровингиз-ку.

Рашид ака келиб иштифот билан сўради.

— Энди, оқсоқол, биз ишга бора-диганмиз, — деди ўз оҳангиди, — ана, уй бекамиз ҳам отланиб чиқибдилар. Оқсоқол икковлон узоклашиб бораётганда деди:

— Куп ибратли хонадонда. Аҳил, инюк, иккови ҳам иезли. Узи Абду-рахмонов номи енид санюат лицейида тарихдан сабоқ беради. Оила-си Гулсара Остонова эса Шарқшу-нослик институтига ишлайди. Тарих фанлари номзоди.

Уйлари озода, ашелар, жижоалар саранжом жойлаштирилган. Бу энг аввало аёлнинг бадастур, режали эка-

нидан далолатидир.

— 1968 йилда оила қурганмиз, — деди Рашид ака сўхбат орасида, — бу йил 30 йил бўлди ҳаёт сўқмоқларидан бирга олим отаганимизга.

Шу кун Рашид аканинг қизлари, кучелари, набибалари Самарқанддан келган, хонадоннинг бағри тулган экан. Танйишб олдик.

— Қизим Зебинисо, — таништир-ди Рашид ака, — уч набаира ато этилиш бита қувимиз Абдусаттор Жураев билан бирга. Иккови олий маълумоти. Училиш Шуҳратбек 14-болаларшифохонаси жарроҳи, келин эмас, қизимиз Мунираҳон билан аҳил яшайпти.

Рашид Бойтуллаев тарих муаллими бўлиши билан бирга фаол журна-лист ҳамдир. Унинг яқин ва олис утмишмиз, тарихий ёлторликларимиз, ҳунармандчиликимиз ҳақида юзлаб илмий, публицистик мақолалари чоп этилган. Айниқса, «Қули гул

мемор», «Бухоро зарғулар», «Тош-кент боғлари», Илок воҳаси тарихига оид мақолалари мулпарийларимиз-да катта қизиқини уйғотган эди. Рашид акани ойнаи ҳақдонимизда мунтазам бериб берилаётган илмий тарих курс-тувларида ҳам қуришмиз мумкин.

— Гулсарахон менга қараганда из-чиқроқ ишлайди, — дейди Рашид ака, — 1982 йилда «Бухоро хонлигида ер эгаллиги» мавзусида номзодлик дис-сертацияси еклди. 33 йиллик ила-нишлари давомида «Шарқ ҳужжатла-ри каталоги» икки жиллик тулғам-даги 1060 та ҳужжатнинг тавсифини тайерлади. 5 мингдан зиёд ҳужжатлар картотекасини тузди. 25дан ортқ ил-мий мақолалар тайерлади. Магбуот-ла, илмий тулғамлардаги чиқинлар-нинг ҳисоби йугов.

— Бунинг ҳаммаси турмуш урто-гим қўлаб-қуватлаш силқидилан берган ердами туғайлида, — Гулсара ола сўхбатта қушди. — Шу киши билан ҳаёт ришталарини боғлаб ян-лишмаган эканман. Олийҳуммат, ба-ри кенг инсон далажонимиз. Ха-миша энгил, ҳаётимда сунйиқ, сало-қатли дуст, маслақдош бўлиб елкама-елка яшаймиз. Уйримнинг қайси бир саҳифасини арақламдан, тинч-гина илашмим, илмий илашмилар-имда жонимга оро қирган шу азиз инсон ҳамнафас, ҳамфикрлар. Фар-зандларимизнинг одоби бўлиши, таълим олишида, оила қуришига энг доно маслаҳатчилар...

Рашид ака хижолат бўлиб қуриш-ни ерга қалади.

— Унчалик эмасда. Узингиз ти-ришмасангиз, менинг ердамим қақ-қа борарди.

Ҳа, бу оиланинг интилишлари, илашмилари маънавиятимизга ҳа-моҳанг. Оқсоқол Суннат ака айтап-дек, Ҳавас қилса арзийилган оила!

Темур УБАЙДУЛЛО

Италияни ҳеч иккиланмай жа-ҳоннинг автомобил гитанларидан бири, дейиш мумкин. Бунда фақат мамлакатдаги йирик автомобил кон-цернлари назарда тутилмайди. Ита-лияда ҳар миң кишига 480дан ортқ автомашина тути келиши, йилгига уртача икки миллион дона автомобил ўз харидорини топаётга-ни ҳам ана шу гитанликнинг ер-кин далолатларидир. Мамлакат автомобилсозлари асосий диққат эътиборни ўз машиналарининг

Дунё ва одамлар

узини қуйишга жой тополмай қо-лади. Унинг бутун фикру зикрини, ором ва тинчлигини «Менинг» ма-шинам бирор жиҳати билан ҳам бошқаларникидан ажралиб тур-майди. Демак, менинг шахсиятим, «мен»лигим ҳам қуздан йирик бў-либ қолмоқда», деган уй забт этади.

АВТОМОБИЛ ФАНАТЛАРИ МАМЛАКАТИ

ташқи қурилиши чиroyли, хавф-сиз, нархи нисбатан арзон, еқилги сарфи кам бўлишга қаратмоқла-лар. Шунинг натижасида «Ферра-ри» русумли автомашина «1997 йил-нинг энг яхши автомабили» унво-нига сазовор бўлди. Бу эса Италия-да ишлаб чиқарилаётган машина-ларнинг жаҳон бозорига янада ха-ридорлиқ бўлишини таъминлайди.

Футболда ашаддий илқиқбозлар-ни «фанат» дейишади. Италиялик-ларни ҳеч иккиланмай «автомобил фанатлари», деб аташ мумкин. Зо-тан, бунда ҳеч муболага йўқ. Бу-гунги кунда уртаҳол италиялик ма-шина сотиб олиш учун қўлаб нарсалардан узини тийишга тайер. Буниси ҳали ҳолва. Италиялик ҳар-қуни кучаларда, автомобил тўхташ жойларида узиники каби унлаб, юзлаб машиналарни қураб экан,

Натижада, у машинасини беэаш, зеб бериш, ички ва ташқи қурили-шига айрим узгартиришлар кири-тиш устида бош қотира бошлайди. Ойналар қорайтирилади, қўшим-ча чироқлар урнатилади, тутун чи-қарувчи трубалар хромдан ясалпа-ни билан алмаштирилади. Айрим-лар, ҳатто, ана шу трубани худди мотоциклдаги каби иккита қилиб урнатадилар.

Италияликлар автомобилни даб-даба ва киборлик белтиси эмас, кундалик ҳаракат востисга, деб билишсада, у ҳаменининг бир чети-ни «упириб» кетади. Турли солиқ-лар, сугурта, жарималар, бензин, техник хизматлар учун йилгига ур-тача 3 миллион лир сарф бўлади.

Д. ЯШМОНОВ
тайёрлади

АЁЛ МАКТУБИ

Яқинда трамвайда кетаётиб, уриндиқлардан бирида етган оқ жилди мактубга қузим тушиб қолди. Бирорта ҳужжатмасми-кан, деган миңг хаёл билан уни эҳтиёткорлик билан очдим. Мактуб Шамсия исмли аёлга тегишли бўлиб, унда на жуна-тувчи, на қабул этувчининг ман-зилгоҳи қурсатилмаган эди. У Гузалхон исмли аёлга шундай ҳис-ҳаяжон билан ёзилди, йул-ланган эдики, унинг мазмуни-дан Шамсия хаёли парилон бўлиб қолдириб кетгани аён эди.

— Гузалхон! — дея бошлан-ганди мактуб. — Ушбу макту-бим эртага қулинтизга тегса, ҳайрон бўлманг, таажжублан-манг. Ҳа, мен ездим. Яна ҳар хил фикрларга бориб юрманг, деб қўрқаман. Бахтиёр акам-ни бахтли қилсангиз, шунинг узи менинг учун катта бахт!

Баҳорнинг чаргон бир кунда Бахтиёр акам билан туғимиз бўлган эди. Ушанда бўтун олам бизга қушилиб жүр бўлган эди. Табиат гуё бизга қарага: «Салом, Мухаббат... Са-лом, Севги...», деяётгандек эди. Биз эса бир-биримизга қараб туймас эдик. Атрофдагилар эса ҳавас билан тикилишар эди.

Бугун ҳам баҳор... Лекин қуш-ларнинг сайрагани, табиат гу-заллиги нима учундир қузимга қурирмайди, қулоғимга эши-тилмайди.

Ҳаёлимда кечагина уйни тул-дириб утирган Бахтиёр акам ке-ладилар. Биз йигирма йил бир-га турмуш қурдик, бир естикка бош қуйдик. Иккита угил, ик-кита қиз фарзанд қурдик. Улар-ни ким курса: «Худди отасига, худди онасига ухшайди-й!» — дея эҳа ушлашади. Мен эса бу сўзларни ҳазилга бураман: «Ни-ма, бизга ухшамай бегонага ух-шасинми?»

Аёл киши метин буларкан. Эрталаб тонг отмасдан барва-қт тураман. Бахтиёр акам ишга дазмолланган костюм-шим, куйлак кийиб кетсинлар, деб

кийимларини тартибга соламан. Эрталабки нонушта қуруқ бўл-масин, деб енгилгина овқат пи-шираман. Бахтиёр акам туриб, чой ичгунарича болаларни ювинтириб, овқатлантираман. Сунг кийинтириб бирини бола-лар боғчасига, яна бирини мак-табга, каттасини билим юртига жунатаман. Бахтиёр акамни ишга қузатаман. Узимга қараш-га ҳам зурга вақт топаман. Уйлари тез-тез йигиштириб, мактабга югураман.

Тушдан сунг уйга қайтаман. Дуконга еки бозорга чопаман. Бозор-учар қилиб олгандан кей-ин уйга қайтиб кечки овқатга тайергарлик қураман. Бу орда болаларни боғчадан олиб ке-лиш, дарслардан ердам бериш-

Дил изҳори

га улгураман.

Бахтиёр акам келганларидан сунг биргалашиб ҳаммамиз ов-қатланамиз. Сунг ким телеви-зор қуради, ким газета арақ-лайди. Мен эса эртанги кунга тайергарлик қураман. Кийим-ларани қуздан кечираман, ҳамир қораман, қирларни юваман.

Бахтиёр акамнинг бир ода-лари бор. У ҳам бўлса уйга та-ниш-билишларини олиб келиб шахмат уйнашни яхши қуради-лар. Бу пайтда уларга қушимча овқат тайерлайман, то уйинла-ри туғаб уй-уйларига тарқалиш-гунча пойлаб утираман. Дам чой дамлаб бераман, дам дастурхон-даги мсва-чеваларни янгиллаб ту-раман.

Мен буларни эринмай ёзаёт-ганимнинг сабаби бор. Чунки, менинг бутун борлиқ ҳастим шулардан иборат эди, шу билан яшардим, тинмасдим. Нима бўл-са ҳам Бахтиёр акам билан бир-га институтини тутатиб, бир мак-табда уқитувчилик қилганмиз. Улар бир-икки йилдан кейин қушни мактабга директор урин-

босари бўлиб утдилар. Сунг директор. Айниқса, юқори ташкилотлардан бирига ишга қақришган-ида кечаси билан ҳая-жонланиб, ухламай чиқ-қанман. Болаларимизни-ку қуяверинг: «Дадам, катта бўлдилар!», деб гу-рурланишгани-чи?!

Аввал ишдан бир ва-қтда қайтардилар. Лекин энди кеч қолиб келадиган олат чиқардилар. Са-бабини сурасангиз:

Мухим ҳужжат тайерлашмиз, — деб ти-нчлантириб қуздилар. Бир кун ҳовлиқиб ке-либ қолдилар:

— Сафарга кетячман. Уч-тўрт кун бўлмайман.

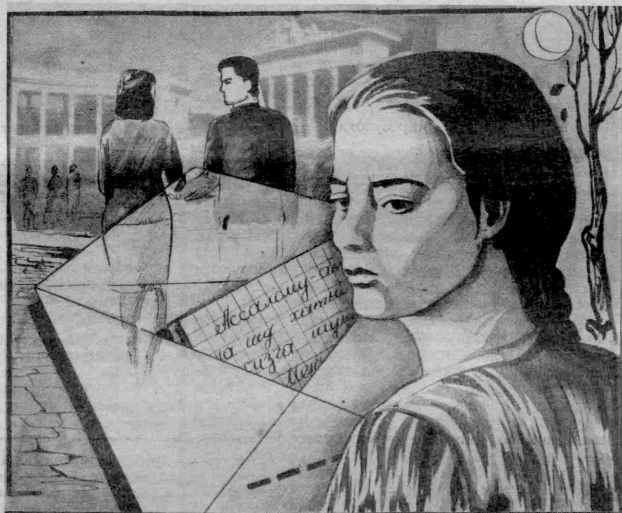
Аста-секин бунга ҳам қуникиб қолдим. Кейин билсам, булар ҳаммаси туқил-ган гаплар экан. Сиз, Гузалхон Бахтиёр акам учун ҳам «ҳуж-жат», ҳам «сафар» бўлган экан-сиз.

Бундай воқеалар қўп бўлган. Мен Бахтиёр акамга ишонган-ини учун ҳаёлимда бошқа фи-кр бўлмас эди. Утган йили бў-либ утган бир воқеа эсимга ту-пиб кетди. Кечқурун Бахтиёр акамнинг костюм-шимларини дазмоллашга киришдим. Одат-дагидек, чунтақларидаги керак-ли ашёларни узлари олиб кий-им иладиган шкаф тоқчасига қуйиб қўйдилар. Мен костюм-ни дазмоллаб шкафага олиб қўйдим. Эрталаб ишга жуна-тиш чоғида костюмни кийиб тоқчадаги ашёларини чунтақ-ларига сола бошладилар. Нима бўли-ю, блокнот қўлларидан тушиб кетиб, ичигаги 2-3 та фо-тосурат сочилиб кетди.

Бахтиёр акам шошилиб улар-ни йигиштиришга тушдилар.

— Кимларнинг расмларини қутариб юрибсиз? — дедим ра-смларни олишга ердам берар эканман.

— Э, илғорлар ҳурмат тахта-си ташкил этаётгандик. Кеча

кечқурун олиб келишган эди. Шошилиб чунтагимга солиб келаверибман.

Мен бу гапларга ишондим. Кейин билсам, у расмлар сизнинг расмларингиз экан, Гузалхон! Биз эса мана бир неча йил бўлибдики, туйимиздан сунг расмга тушиш учун имконият тошан қушимиз-ни эслаш олмаيمان. Мактабда эса ҳар йили бир расмдан қайта-қайта олиниб винетка тайерлаб бери-шади. Айрим ҳолларда винетка-ларда узимнинг расмимни қуриб, узимни, деб уйлаб ҳам қоламан. Янгисини олдирай, десам расмга тушиш ҳам фалон пул. Уша пулга фарзандларимга ҳеч бўлмаса даф-тарми, пайпоқми олай дейман.

Гузалхон! Сиз икки бора тур-муш қуриб Бахтиёр акамнинг юракларини егаллаган экансиз, бунинг учун узимдан ушқа-лайман. Несаки, болаларни деб, иш деб барча меҳримни уларга беролмагандирман. Ҳа, ўз вақ-тида эътибор беролмаганим учун узимни қойийман. Баъзи аёллардек кийим кийишга, бир-ор кино еки театрга боришга, шаҳарма-шаҳар саёҳат қилиш-га вақт тополмадим. Бу менинг ҳатойимдир. Туй-ҳашамлар бў-либ қолса, мен деб уялиб қол-

масинлар, деб Бахтиёр акам би-лан етаклашиб бормасдим.

Гузалхон! Бахтиёр акамни эҳ-тиёт қилинг! Айниқса, музоха-дан ичимликлар олиб ичирма-нг. Томоқлари тез-тез оғриб ту-ради.

Мактубим сунгиди оиламиз-даги одалатлардан бирини айтиб берай.

— Шамсия, — дедилар бир кун Бахтиёр акам, — мен бо-римда мен совға қилган сирға, узуқларни тақиб юрсангиз. Йу-ғимда ечиб қўйсангиз.

— Нега ундай деяпсиз, — дея ҳайрон бўлиб сурадим.

— Мен ушбу тақинчоқларни фақат менинг учун тақиб юри-пингизни истаيمان.

Ана шу тақинчоқлар мана бир неча ойдирик, тақилмай галалдан турибди. Уни тақиб менга яна насиб етармикан?!

Ушбу номани эзар эканман, сизга жула-жула ҳавасим келает-ганини яширмайман. Қандай бахтлисиз-а?!

Шамсия.

Мактубини уқиб бўлча, ҳаёлга толдим. Унинг эгаси тошларми-кин. Мен шунга аминманки, уни-нг эгаси албатта тошлайди!

Абдурахим МАХСУМОВ

Утган куни қўшнимиз Маъмура ҳоланинг Азизжон исмли беш яшар набираси йўқолиб қолди. Кечқурун ишдан келгач, Маъмура ҳола билан ҳасратлашиб турадиган қайнонамдан Азизжон топилигани эшитдим. Лекин... болани серкатнов йўлда машина уриб кетган экан...

... Маъмура ҳоланинг ўғли Аҳмаджон олийгоҳда ўқиб юриб, ҳоразмлик қиз — Бекажонни севиб қолади. Унинг отаси эса маҳалладаги ўзга бир оиланинг қизини «келин қиламан» деб юрган бўлади. Бунини унинг аччиқ айтади. Бироқ Аҳмаджон ўз билганидан қолмайди. Бекажонга сўз бериб қўйган — унга уйланади. Келин одобли, ҳушмуомала чиқади. Шунга қарамай қайнонага екмайди. Оиланинг бошқа аъзолари ҳам баъзан онага қўшилиб, уйда кули қосов, сочи супурги бўлиб юрган келинни ҳурлашади. Келин оғир, мулоҳазали бўлган учун бу тақдирларнинг бигорасини эрита айтмайди, ламини ичига ютади. Шу алфоз оилада ilk фарзанд — Азизжон туғилади. Муҳит бироз илгандек бўлади-ю, кейин яна совий бўлайди. Бу орала Бекажон иккинчи фарзанда ҳомилалор бўлади. Аммо бу фарзанд туғилмасдан нобуд бўлади. Сабаби — Бекажоннинг (тоқати тугаб) асаблари ҳурликларга дош беролмаганида, деб ташхис қўйишдади духтирлар.

Шундан кейин Маъмура ҳола ҳеч кимга сир бой бермайди-ю, янгича қилиқ чиқаради: келинни дуч келган жойда мактайдиган бўлади. Бунини келин-қайнона орасидаги тотувлик деб билган одамларнинг ҳаваси келади. Келиннинг дарди ичида, анчайин йиғинларга ҳам қўшиливермайди. Маъмура ҳола эса «Келиним бирам тортиқ-е», уятчанки, остона ҳатлаб бирон жойга чиқай ҳам демайди. Ҳой, қўшнжон, сизлар ҳам: «Мундоқ туй-пушта чик», десаларинчи? — деб энди келинидан гинахонлик қиларди.

Мен қайнонамдан уларнинг оиласи, келинга утказилаётган жабрлар ҳақида эшитиб юардим.

Қизимнинг тутилган кунига Бекажонни таклиф этиш баҳонасида уларниқига кирдим. Бечора келин мени куриб очилиб кетди. Дастур

кетмоқчи бўлса, қайнона... уни ҳайдаб юбораркан.

Бунинг устига Азизжонни — «Онасининг боласи-да», деб тирсақлар экан.

Ниҳоят, келин бўлиб тушганига беш йилдан ошса ҳамки, ҳали ота-

«ЭШИКНИ ОЧИНГ, МЕН АЗИЗЖОНМАН!»

хон эзди. Аммо... Шу пайт ичкаридан чиқиб келган Маъмура ҳола Бекажонга шундай ёвқараш қилдики, бутун вужудим музлаб кетди. Кейин ҳола мен билан тил ўчди сурашиб «Нима — гап уғирлагани келдингми, мухбир?» — дегандек юзимга тикилди. Тезгина хайрлашиб, қўзгалдим. Бекажон мени дарвозадан кузатиб қўярган, кузларида еш билан: «Хоразмда бир қўшиқ бор, — деди. — «Айтсам — ўли-рарлар, айтмасам — улам».

Мен унинг нима демоқчи эканини тушундим.

Кейин шундоқ бўлдики, Бекажонлар Аҳмаджонга иш жойидан берилган, қайнонасининг уйига яқинроқ бўлган «дом»га кучиб чиқилди.

Бунини эшитиб, кўнглим таскин топти. Аммо орадан сал ўтгач, Аҳмаджоннинг онасиникида етиб қоладиган одат чиқарганини эшитдим. У углини ҳам онасиникига олиб келар экан-у, гоҳи шу ерда қолдириб кетаркан. Бекажон олиб

онасининг олдига бир бориб келмадан Бекажон булардан рўхсат сураб, Азизжонни олиб Хоразмга кетади. Қайтишгач, боланинг ҳарорати ошиб, етиб қолади. Бундан қайнона-қайнотанинг жаҳли чиқиб кета-

маджонми? — деб эшикни очса... Совуқдан қукариб кетган боласи остонада турибди. «Қаранг, узим топиб келдим! Ойижон! Энди мен катта боламан-а?» дермиш.

Бекажон жигаргўшасини бағрига олиб, йиғлай-йиғлай ширгучч пишириб беради. Чумилтиради. Кийимларини ювиб, янгисини кийдиради. Кейин узи билан олиб қолишдан қўқиб... кучанинг бошигача олиб бориб кузатиб келади.

Шу-лу, Азизжон онасини соғинди дегунча, яширинча бориб уни курадики бўлади.

... Бир куни сир очилади. Аҳмаджоннинг уйига келган қайнотаси бу ерда Азизжонни куриб ҳайрон бўлади. Сунг: «Сени бунинг излаб юритти-ку!» — дея қўлидан судраб олиб кетади.

Шундан кейин болани ҳовлидан чиқармай қўйишди. Азизжон онасини соғина-соғина касал бўлиб қолади. Бу орала бунини эшитган Бекажон ниҳоят эри билан айтишиб қолади. Худди шунини кутиб юргандай эри ҳам:

— Нима, хотин урути куриб

кейтибдими? Жуна! — деб юборади.

Бекажон ҳам эрта тонгда туриб Хоразмга жунаворари.

Азизжон-чи, дерсиз? Болақай секин-аста дармонга киргач, бир куни бувисининг қузини шамаллат қилиб, «дом»га-жунайди. «Энди ойм билан қоламан!» деб уйлаган экан. Чунки Азизжон қоронгу хонада бир узи етар, зерикар, қўрқар, йиғлай-йиғлай ўқлаб қоларкан. Бола боёқлиш уйларига келса, онаси... эшикни очмайди. Бола хафа бўлиб орқага қайтади.

Уша куни Азизжон эргалаб барвақт уйғонади. Тушда онаси уни қургани келганини, қўлида паҳмоқ айқачиси ҳам бормиш. У онасининг қўлидан ўшлаб олганимишда, музқаймоқ ялаб турганимиш. Бир вақт айқичнинг урида узи бўлиб қолганимиш...

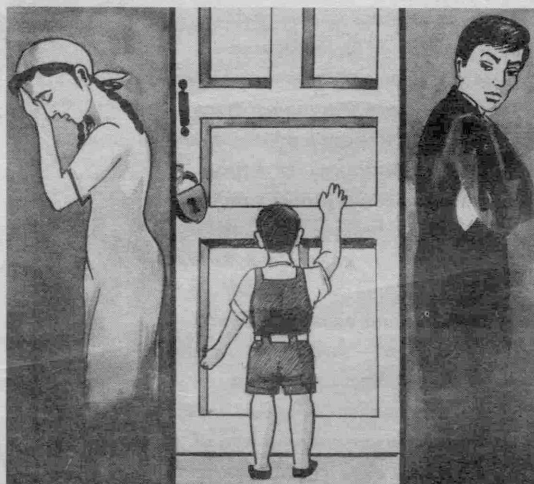
Азизжон кучага чиқади. Кузига фақат ойижонисини куринар, бошқа нарсани уйлабмасди. Аммо «дом»да яна эшик очилмади. Болақай додлаб: «Ойижон, эшикни очинг! Очсангизчи, бу менман, Азизжонман, ахир», деб турганида, қўлини келтирмас эшикни очиб: «Онанг йўқ. Билмайсанми — даданг ҳайдаворган-ку», — дейди.

Бола онасини излаб ҳар тарафга аланглаб, катта йўлнинг уртасидан кетаркан, қутилмаган зарбадан йўл четидаги чўқурга учиб тушади. Жарроҳлар унга шундай ташхис қўйишди: «Умуртка поғонаси қаттиқ шикастланган. Битта бўйрати эзилб кетган, олиб ташлабмаси бўлмайди. Оёқлари эзилган, фалаж бўлиб қолиш ҳавфи бор!»

Мен бориб қурганимда у алаҳсираб етарди:

«Эшикни очинг, ойижон! Бу мен Азизжонман! Сизни куришга келдим, соғиндим. Дадажон, оймни топиб беринг! Қаерга ҳайдавордингиз? Бувини, бувини...»

Басира САЙИД АЛИ

ТЕНГСИЗЛИК ҚУРБОНЛАРИ

дан-да машғум азобларга дучор қилмоқдамиз. Ҳам хизматимизни қилади, ҳам зўғум, зўлмимизнинг захрини ютади. Акс ҳолда ҳар йили миллионга яқин оқизалар уйлари-дан безиб, фохшбозлик кучасига киришмасди.

Умумжаҳон банки президентининг таъкидлашичи, дунёдаги юмушларнинг ушдан икки қисми аёл зиммасига тушаркан. Аммо даромаднинг ундан бир улуғлигига уларга тегаркан. Бу шундан далолат берадики, ҳали кўпчилик мамлакатларда аёлларнинг меҳнат қилиш ҳуқуқлари ҳимоя этилмаган. Улар машаққатли, оғир меҳнатлари учун аризмаган ҳақ олишади. Ахир нима қилиб бўлса-да, рўзгорини тебратиш керак-да. Ҳа, Африка қишлоқларидаги аёлларнинг уй-ҳаёлида ана шундай фикр. Негаки, Африка қишлоқларидаги оилаларнинг иккитадан биттасида аёл устун. Яъни аёл болани тарбиялаши, уй юмушларини бажариши, рўзгорини тебратиши лозим. «Аёл ва атроф-муҳит» дея номланган китобда келтирилишича, Африкада маҳсулотларнинг 70 фоизини, Осиёда 50–60 фоизини, Лотин Америкасида 40 фоизини аёллар етиштирар экан.

БМТ нинг маълумотларида ойдинлаштиришча, дунёдаги 1,3 миллиард нафар қашшоқнинг 70 фоиз аёллар.

Айни пайтда дунёда 600 миллион нафардан зиёд саводсиз аёллар бор. Хусусан, Африка, Жанубий ва Ғарбий Осиёда 40 фоиздан кўпроқ аёл ҳеч қандай саводга эга

эмас. Саводсизлик унчалик катта фожиа эмас, дея уйлашнинг ҳам мумкин. Аммо асли саводсиз юртнинг фарзандлари қай йўсунда тарбия қуради? Буниям қуйиб турайлик. Мутахассисларни Керада штатидаги (Хиндистон) болалар ўлими миқдори бошқа штатлардан беш баробар камлиги қизқитириб қолди. Маълум бўлишича, маъзур штатдаги аёлларнинг 87 фоизи саводли экан. Яъни саводли аёл оиласи, боласининг саводлилиги ҳақида қандай қайғуришни яхши билади.

Айни пайтда АКШ да мактаб ешигача бўлган фарзандлари бор оналарнинг 63 фоизи, мактаб ешигача болалари бўлган оналарнинг 78 фоизи ишларкан. Европа мамлакатларида 5–16 ёшгача болалари бор ишловчи оналарнинг қўрсаткичи қуйидагича: Португалияда — 69%, Австрияда — 67%, Францияда — 63%, Финляндияда — 63%, Белгияда — 62%, Буюк Британияда — 59%, Германияда — 57%, Италияда — 43%, Испанияда — 36%. Улар оилани тебратиш, пул топиш учун эри билан тенгма-тенгига ишларашти.

Австралиянинг «Куллика қарли жамияти» ҳалқаро ташкилоти шов-шувли хабар тарқатди. Унга қўра, ҳозирда 30 минг нафарга яқин африкалик қизлар қудлик асоратда ишлатилмоқда экан. Улар қўшнча хизматкор сифатида ёлланиб, қўлга булган муомалага дуч келишарлар.

Аёлга қараб гўзалликни ҳис қиламиз, аёлга қараб муҳаббатнинг мангу эканлигига иймон келтирамиз. Аёлга қараб буюк зот — она тисолини курамиз. Ва ниҳоят аёлга қараб ижтимоий ҳаётда ана шундай тенгсизлик қурбонлари борлигини қўрмаймиз, ҳис қилмаймиз.

Азизжон САФАРОВ

КУН ТАРТИБИДА: ҲУҚУҚИЙ САВОДХОНЛИК

Катта бир йилгида Республикамиз Президенти Ислам Каримов: «Истиқлол узи нима эканлигини биласизми?» — деган саволни уртага ташлаган ва қатнашчиларнинг жавобларини бирма-бир тинглаёт: «Истиқлол бу энг аввало ҳуқуқдир», — деганди.

Мамлакат қаддини тулик ростлаб, дадил олга бориши учун биринчи навбатда фуқаролар ўз ҳуқуқларини тула англаб етишлари, ҳуқуқий билимга, маданиятга эга бўлишлари зарурий шартлардан биридир. Шу мақсадда Республика хотин-қизлар қўмитаси ҳуқуқий ташкилотлар билан ҳамкорликда хотин-қизлар ва ешларни ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, Давлат қонунлари ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг ҳуқуқий қарорларининг ижросини таъминлаш мақсадида вилоятларда «Аёл ва ҳуқуқ» мавзусида семинарлар утказилмоқда.

Хоразмда бўлиб ўтган навбатдаги анжуманда Узбекистон Республикаси Бош вазирини уринбосари, республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Дилбар Гуломова «Хотин-қизларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш — соғлом турмуш тарзи ва оилани мустақамлашнинг ишончли омилдир» мавзусида маъруза қилди.

Вилоятда оналик ва болаликни, хотин-қизлар ҳуқуқларининг ҳимояланишини таъминлаш, уларнинг давлат, жамоат ва талбиркорлик ишларида иштирокчини кенгайтириш, аёлларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш, қишлоқ ҳужайида, саноатда, оилада уларни ижтимоий-ҳуқуқий ҳимоялашга алоҳида эътибор зарурлигини таъкидлади. Шундан дунда даврнинг бутунги кун хотин-қизларнинг ҳуқуқий йўлсиз тасаввур этиб бўлмайди. Шунинг учун биз аёлларимизга ҳуқуқий билим асосларини уртагишни вазифа қилиб қўйишимиз, аёлга қонун нуктаи назаридан ўз ўрни, бурчи, қадрини тушунтиришимиз лозим, — деди у.

Йиғилишда вилоят ҳокими Искандар Юсупов сўзга чиқди. У аёлларнинг меҳнат парронитини яхшилаш, уларни ижтимоий ҳимоялаш, янги иш ўринлари яратиш, қўп болали ва эҳтиёжманд оилаларга ердан қўрсатиш, бағоят ешига етмаган усмирлар ва ешларни оилавий турмушга тайерлаш борасида Хоразм вилоятида ҳам қўпгина ижобий ишлар амалга оширилганини қайд этиш билан бирга жойларда хотин-қизлар ва ешларнинг сиесий ҳуқуқларини, ҳуқуқий маданият ва билимларини ошириш, аёлларнинг оилавий бурчларини меҳнат фаолиятлари билан биргаликда олиб боришларини таъминлаш бўйича ҳали қўп иш қилиниши лозимлигини қўрсатиб ўтди.

Маъруза юзасидан музокараларда сўзга чиққан кишилар ҳаёт тарзимида руй бераётган воқеалар билан боғланган ҳолда ҳуқуқ илмининг асл маъзунини, моҳияти жойлардаги тажрибаю ютуқлар тўғрисида гапирдилар.

Р. ЗАРИПОВА

КЕЛТИРСАЛАР ПОЙИМГА ГУЛЛАР

КҶҶЛАМ

Кўклам сирли нафасли, кўклам сеҳрли сасли,
Бир бор нигоҳ ташласа тош чечакка айланар.
Кетиб муз-қаҳр фасли, етиб гул-ғиёҳ васли,
Афсона чинга дўниб, чин эртакка айланар.
Олислаган офтоб яқинроқ келган сайин
Кўнгил ўсар кунба-кун майсадай, кўкатдайин,
Энг хира дил ҳам энди нурдай ёришар тайин,
Кўклам шарофати бу — вужуд қушга айланар.
Чавандоз от безатар пойгалаарда сурмоққа,
Майдонларда чопибмас, ўқдай учиб юрмоққа,
Сокин давраларга ўт, чақин бўлиб кирмоққа,
Ҳар гўр йиғит — чавандоз, паҳлавонга айланар.
Кенгликларга эркини берар бугун ёш-яланг,
Ҳатто қайноналар дер келинларга: «Бир яйранг!»
Ич-ичдан тошиб келган қўшқларни кўйиб ванг
Ҳар ким бугун хонанда, раққосага айланар.
Лола излаб лоладай ёниб-кулиб гул юзлар
Байрам баҳона ҳар қиз дугонага айланар,
Шоирнинг хит қалами бугун илдам югурик,
Сўз тизилиб садафдай дурдонага айланар.

Шундоқ ёнғоқ бўлсам, одамлар —
Миясида чақишса жон деб.
Мағзим бутун, пўстмоғим пишиқ
Юришмаса сўнг пушаймон еб.
Шундай келин бўлсам қайнонам
Қизим сенга айтаман дея,
Дилда афеус, кўнглида гина,
Қилмишларим қилмаса таъна.

Шундай она бўлсам, жигарбандларим
Тавқилаънат эмас бўйимга,
Келтирсалар пойимга гуллар,
Кўчмасалар мен юрган йўлар.

ЁШ ОНАНИНГ ОПАЛА

ҲУШНАВАРИ

— Сиз исмишни айтиб чақирманг
Онаси денг, ойиҷони денг.
Жаҳингизни ютинг, бақирманг,
Кўл бермангиз шайтонга, ҳай денг,
Болаларнинг қулоғи ўткир.
Илиқ нигоҳ билан овутинг,
Аламларим сиртга тепмасин.
Соғинчларим қаршига дўниб,
Севинчимга сувлар сепмасин.
Болаларнинг қулоғи ўткир.
Калтак солиб итни ҳайдаманг,
Уйдан қувманг қари мушукни,
Қанотлари қайрилсин, майли —
Очиб қўйинг кўча эшикни.
Чегаламанг синган косани,
Ота учун — касалванд, қари...
Она қўйиб кетган асони
Итқитмайлик хонадан нари,
Болаларнинг хоотири кучли.
Мен ҳам энди ҳурматингизни
Эъозлайин, бошга тож қилай
Эркалаган бўлай — уришмай,
Фақат ўз-ўзим-да жанг қилай,
Болаларнинг хоотири кучли.

ҚУШНАВИ

Шол ташлар, устидан кўрпача,
Айвонга — ёзади юпқа дастурхон,
Уни кичик, лекин нонлари катта
Дастурхонга базўр сиғар нон.
Сув сепар тўлдириб қўяр тунчага,

Ҳамиша мулоим жилмайиб тургувчи кўзларида
осойишта тераклик... Сиз ҳар қанча гапирсангиз, му-
ҳаббатли нигоҳини узмай тинглашга тайёр эди. На
ўзининг шеърлари билан, на ўқиган-ўргангани билан, на
тўқис оиласи бири биридан сеvimли ўғил-қизлари би-
лан мактабини, ўзини кўрсатишга мойил туйғуси ҳам йўқ
эди.

Бутун Уллибичжоннинг 80-йилларда ёзилган, лекин
чоп этилмаган шеърларини ўқиркансиз, ботинда бу
қалар осойишта кўринган қалб тубида Орол фожиаси
билан боғлиқ қанчалар улкан дард борлигини ҳис этмоқ
мумкин...

Айни кўкламда ажойиб шоира, мунаввар чехрали
дўст, меҳрибон она Уллибичи ОТАЕВА эллик ёшга
тўларди...

Унинг умрини фарзандларига қўшиб берсин. Ўғил-
қизларининг камолидан руҳи абад шод бўлсин.

Ўзини кутавериб, лаблари қақраб
Ичиб бўшатади уни тонггача.

ЗАМИНА ҲУШНАВИ

Мен каби не жонларга
Оналик қилган замин,
Кўксингга бошин қўйган
Туяр илиқ сути таъмин.
Она-замин дейману
Ўйлаб мунг, азобларинг,
Биз деб ёниб-қўйманиб
Тўзиган асабларинг...
Ташвишлардан айланган,
Не тақдирлар бойланган
Бошинг тизамга олиб,
Вазмин тортиб, улғайиб
Оналик этгум келур,
Аллалар айтгим келур,
Сен ҳам бир гал фарзанд бўл
Беғам, эркалик не бил
Куйла, тўлсин кенг дунё
Шукрона бўлсин бу то:
«Отам, онам, фарзандим,
Жоним, танам фарзандим,
Сиз бор экан дунёда
Менга не ғам, фарзандим».
Бас, етар энди ноланг
Олам қўйингга тўлсин
Навбатин-ла ҳар боланг
Сенга ҳам она бўлсин.

Уллибичи ОТАЕВА

Асалдек ширин қизалотимиз ҲИЛОЛАХОН!

Кўхна Самарқанд заминиди дунё-
га келган ва бир ёшга қадам қўйган
жажжи дилбандимиз! Келгусида Би-
бихонимдек доно ва оқил инсон
булиб — биз, ота-онанг қалбини шод
этиб, комил инсон бўлиб камол
топгин. Ва мартабанг Булунгур тоғ-
ларидек юксак, шу тоғлар ҳавосидек
мусаффо бўлсин!

Сен ҳозирча ҳилол ойсан,
Бир кун тулин ой бўлгин!
Ота-онанг қўшқиноринг —
Соясида улғайгин!
Борган жойинг гуллатувчи
Барчинойдек қиз бўлгин!

Бобоновлар оиласи номидан-
доданг Акмал,
ҳамда оийннг Гулчехра.
Тошкент.

Азиз

ЖАМИЛАХОН!

Туғилган кунинг билан
чин юракдан табрик-
лаймиз. Сенга чипорларка-
би узоқ умр, сермазмун
ҳаёт тилаймиз. Қизинг Су-
зана ва умр йулдошинг
Олимжонларнинг бахтига
ҳамиша соғ бул.

Узинг бор оламнинг

файзисан,

Сен онанг ишончи, бахтисан,
Жиззахлик қариндошларинг Норбиш момо, Маҳка-
мой ва Қодиржонлар.

54 — баҳорни қаршилаётган, муътабар ва
азиз отажонимиз Маматмурод НАЗАРОВ!

Таваллуд айёмингиз 1 май куни сизни барча эзу
тилакларимиз билан кутлаймиз! Энг олий тилаги-
миз доимо омон бўлинг, бизнинг роҳатимизни ва
бахтимизни қуриб шод бўлиб юринг.

Қизларингиз: Моҳидилбону, Гулноз, Шаҳноз.

Ҳурматли яънам, миллиял мафори
Отаназар Ондаев ва онам Дилором
Ҳамроева!

2 май туғилган кунларингиз билан самимий таб-
риқлайман. Ҳаётингиз бахт ва лаззатга тўлиқ, тур-
мушингиз мустаҳкам, муҳаббатингиз абадий бўл-
син. Оллоҳдан сизларга соғлиқ-омонлик тилаб:

фарзандларингиз ва барча қариндошлар
номидан Инобат. Тошкент шахри.

Азиз рафиқам Василазон!

Фарзандларимнинг онаси,
сизни таваллуд кунингиз
билан табриклаймиз. Бах-
тимизга баҳордек яшнаб
юринг!

Умр йулдошингиз Усмон-
хўжа, фарзандларингиз —
Феруза, Дилмурод,
Дониёр, Севара.

Ҳурматли рафиқам,
фарзандларимнинг
онаси, азиз онажонимиз
ГУЛЖОН!

Сизни баҳор айёмидаги та-
валлуд кунингиз билан кут-
лаймиз! Оллоҳдан сизга соғлиқ
тилаймиз ва:

Исмию юзи гул, босган изи гул,
Қалби меҳр билан йўртлаган буткул.
Онажон! Қутлаймиз сизни қувониб —
Қандай бахтимиз бор сиз билан букур!
дегачи қалбдан табриклайб:
уфр йулдошингиз Анавар, фарзандларингиз —
Жаннатбегим, Мануберди,
Замонбек, Омонбек,
Диёнатбегим, қариндошларингиз Авазжон ва
Ражаббойлар.

Ўзбекининг узига хос феъли бор-да. Кунлига еққан одамга ҳеч тап тортмасдан бор гапни айтади, қуяди. Агар суҳбатдоши екмаса-чи? Унда дом-мим лемайди.

«Санақул ота билан суҳбатлашар эканман, ҳаёлимдан беихтиёр шундай фикрлар кечди. Отаҳонга зимдан раҳм солган киши ёши етмишни қоралаган бўлса-да, бардам-бақувват, ҳали тип-тикка гавдаси йиллар машаққатига бош эгмаганлигини, юзида бироз содарок, тугирироғи, ҳақиқий ўзбекона жайдари қарашларини илғаб олиши қийин эмас.

«Дуо билан эл қукаради, ҳалол меҳнат билан рўзгор гуллайди». Бу — Санақул отанинг ҳаётдаги шiori. Қапқадарнинг Бешкент туманида жуда қадим маданиятга бой Хушвоқ кишлоғи бор. Узининг меҳнатқашлиғи, ҳалол ва фидойилиги билан одамлар ҳурматини қозонган Санақул ота Остонов мана шу кишлоқда истиқомат қилади.

— Яхши одам иймонли бўлади, — дея суз бошлайди отахон. — Худого шукур покиза иймон ва ҳалол меҳнат билан яшайди. Болаларимга ҳалол лўқма едирши учун 50 йил пойғеша чопиб устачилик қилдим. 28 йил кишлоқнинг маъракаларида ош дамладим. Элнинг яхши-

ЯХШИ ЕТАР МУРОДГА...

эмон кунларида елкадош бўлдим. Бировнинг эшигида ишлаб меҳнатларини эъзизга ошқича ҳақ сурамадим. Берганини олдим. Нафсимга эрк бермадим. Бировларни молига куз олайтирмадим. «Қарсикки қўлдан чиқади» дейди халқимиз. Аслим ҳам қараб утирмади. Йигирма саккиз йил фермада соғувчилик қилди. «Эр-хотин куш хуки» деганларидек иккаламиз бир еқадан бош чиқариб рўзгор тебратдик. Аслим қаҳрамон она. Ҳозир иккаламиз ҳам нафақада қариллик гаши-

Ибратли оилалар

тини суриб етибмиз. Мана қуриб турибсиз ҳовлимизда мевали дарахларнинг ундан ошқи тури бор. Ҳов анов енгқининг

естиққа бош қуйганимизга элик йилдан ошди. Турт угил, унта қизни тарбиялаб вояга етказдик. Эликка яқин невараларимиз, еттига чеварамиз бор. Яна узингиз қуриб турган мана бу жаннатмакон бог. Бир инсонга бундан ортиқ яна нима керак.

Ҳа, Санақул ота эл орасида ўз урнини тошган одамлардан. Чунки унинг номини Хушвоқ кишлоғи ақли ҳурмат билан тилга олади. Сабаби у узининг ҳалол меҳнати энг муҳими ҳақиқий инсонийлиги билан шундай эъзозга мушараф бўлган. Мақолани қозғага тушира туриб отахоннинг бир гапини эсладим: «Яхши етар мурудга, эмон қолар уятга».

Абдурасул ПАРДАЕВ,
Қашқадарё вилояти

Шу куннинг нафаси

ЙИГИТ МАРД ВА ЖАСУР БЎЛСИН

«Оммавий ахборот воситаларида ҳарбий-ватанпарварлик мавзусини ергитиш ва уни тақомиллаштириш масалалари»га бағишланган семинар бўлиб ўтди. Анжуман кенгаши ички қўшинлар аскарларининг намунали чўкишлари билан бошланди. Семинарнинг ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиссий жамғармаси раиси Х. Дўстмуҳамедов бошқарди.

Ўзбекистон Республикаси Ички Ишлар вазирини урибосари, ички хизмат полковниги Шавкат Мавлонов аскарлар ва зобитлар орасида тарбиявий-уқув ишларини тақомиллаштириш, ёш йигитларни хизматга тайёрлаш масалалари, ички қўшинлар бошқармаси бошлиғи генерал-майор Х. Ҳожиमतов ички қўшинлар фаолияти ҳақида маъруза қилди.

Шунингдек, семинар кенгашида ешлар онига ватанпарварлик, истиқлол гоғларини сингдириш, уларни мард ва жасур ватан ҳимоячилари қилиб тарбиялашда оммавий-ахборот воситалари олдига турган вазифалар ҳақида ҳам батафсил суз борди.

ҲАЁТИМИЗНИНГ МУҲИМ МАВЗУСИ

Фарғонада ҳаётимизнинг бош мавзуларидан бири — оила масалалари, оналик ва болалиқни муҳофазалаш, халқнинг ҳуқуқий билимини тақомиллаштириш, ешлар тарбияси муаммолари атрофида қамраб олинган семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Унинг ишида Бош вазир урибосари, Республика хотин-қизлар қўмитаси раиси Дилбўр Ғўломова қатнашди ва нутқ сузлади.

(Ўз мухбиримиз).

Республика ижтимоий таъминот вазирлигининг ижтимоий ердамини ташкиллаштириш Бош бошқармасининг бош мутахассиси Нодира Маъмурова жавоб беради.

— Вазирлар маҳкамасининг 1997 йил 2 декабрдаги 532 сон Қарорига асосан жорий йилнинг 1 январидан бошлаб тургун даволаш-профилактика муассасаларида даволанаётган кишилар учун овқатланиш (нонушадан ташқари) тулови жорий этилади.

Касалликларнинг айрим турларига чалинган шахслар ва аҳолининг айрим тоифалари овқатланиш туловида озоод этилиди ҳамда амбулаторияда даволашда дори-дармонлар бепул берилиди.

Шахсларни тургун даволаш-профилактика муассасаларида овқатланиш туловида озоод қилувчи касалликлар руйҳати:

1. Онкологик касалликлар.
2. Сил касаллиги.
3. Рухий касалликлар ва наркомания.
4. Моҳов касаллиги.
5. Нурланиш касаллигига чалинган беморлар.
6. Юқумли касалликлар.

7. Заҳм ва ОИТС (СПИД).

8. Реанимация талбирларини ва интенсив терапияни талаб қилувчи ҳолатлар.

9. Даражасидан қатъий назар, камқонлик касаллигига чалинган ҳомилдор аёллар ва туққан аёллар.

Тургун даволаш профилактика муассасаларида овқатланиш туловида озоод қилинадиган аҳоли тоифаларининг руйҳати.

1. Болалиқдан ногиронлар.
2. Гирт стимулар (чин стимулар, яъни ота-онаси йўқ етимлар).
3. 1- ва 2-турух ногиронлари.
4. Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва ногиронлари, меҳнат фронти қатнашчилари ҳамда уларга тенглаштирилган шахслар.
5. Ижтимоий таъминот органларининг ҳисобида турувчи елгиз пенсионерлар.
6. Чернобил АЭСидаги ҳалокат оқи-

ҲУҚУҚИНГИЗНИ БИЛАСИЗМИ?

батларини тутатишда қатнашган ногирон шахслар.

7. Байналминалчи жангчилар. Амбулаторияда даволанишда дори-дармонлар бепул бериладиган беморлар ва шахслар руйҳати.

1. Онкологик касалликлар.
2. Сил касаллиги.
3. Моҳов касаллиги.
4. Эндокринологик касалликлар.
5. Рухий касалликлар.
6. ОИТС (Ортирилган Имуно Тақчиллик Синдроми, яъни СПИД) касаллиги.

7. Юрак ва бошқа органларни алмаштириш буйича операциялардан кейинги беморлар.

8. Узгалар ердамига муҳтож, елгиз пенсионерлар.

Эслатма: Даволаш-профилактика муассасаларида овқатланиш туловида озоод этилиши ҳамда амбулаторияда даволашда дори-дармонлардан бепул

фойдаланиш ҳуқуқига эга шахслар учун қуйидаги ҳужжатлар асос бўлиб ҳисобланади.

1. Пенсия гувоҳномалари.
2. ТМЭҚлар томонидан берилган ногиронлик маълумотномаси.
3. Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва ногиронлари ҳамда уларга тенглаштирилганларнинг гувоҳномалари.
4. Чернобил АЭСидаги ҳалокат оқибатларини тутатишда қатнашган ногиронларнинг гувоҳномалари.
5. Байналминалчи жангчилар гувоҳномалари.
6. Елгиз нафақахўрларга ва иккинчи жаҳон уруши йиллари меҳнат фронти қатнашчиларига ижтимоий таъминот бўлимларидан бериладиган маълумотнома (намунаси илова қилинади).
7. Чин етимлар, яъни ота-онаси йўқ етимларга турар жойидан маҳалла қўмиталари орқали берилган маълумотнома.
8. Имитсизга эга беморлар учун даволаш-профилактика (турар жойларидаги) муассасалар томонидан бериладиган маълумотномалар.

Б. МУХТОРОВ тайёрлади

Ҳурматли ва қимматли аяжонимиз Маҳбубахон!

Сизни 2- май таваллуд тошган кунингиз билан чин қалбдан муборакбод етчимиз. Оллоҳдан сизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз. Фарзандлар, неваро чеваралар қамолдини қуриб, ҳамиша ёшариб юринг.

Сизга ҳурмат ва эҳтиром билан, фарзандларингиз номидан Гўлбаҳор ва Дилбархон.

Азиз филм Санжаф, севиқли набираларим Миразим, Шемур, Жомилахон!

Барчангизни туғилган кунингиз билан муборакбод етаман!

Сизларга ва ота-оналарингизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик, бахту-саодат тилайман.

Онангиз — бувингиз
Лола Тўлаганхўжаева.

Ҳурматли Гўлнозахон!

Сизни туғилган кунингиз билан чин қўнлимдан табриклайман! Сизга соғ-саломатлик, ишларингизга омад, муваффақиятлар тилайман. Гўзал баҳорнинг гулларидек доимо очилиб юришингизни истайман деб

ЎзРИИВ Академияси, Музаффар.

Ҳурматли онажонимиз, қадри рафиқам ХОЛИДАХОЖИ!

Сизни 45 ёшингиз билан чин қалбдан табриклаймиз. Меҳрингиз-ла оиламиз тинч, қалбимиз шод, қалб нурун-гиз-ла уйимиз ёруғ. Илоҳим меҳрингиз шўғласи ўчмасин, деб,

Умр йўлдошингиз, фарзандларингиз — Нилуфархон, Шухрат.

Азиз филмиз Фазлиддин ПЎРСАҲОНОВ!

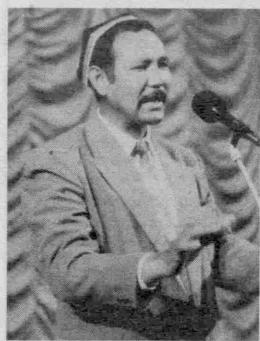

Сени 18 баҳорга чирой қўшаётган кунинг билан табриклаймиз. Ҳаётингизда фақат қувонч ҳамроҳ бўлиб, саломат юришингни ва оиламиз бахтига узоқ умр қўришингни Оллоҳдан тилаймиз.

Фарзандим! Умидим боғида ниҳол, Ҳаётда суянган тоғим бўлиб қол. Муродиму бахтим ўзингсан болам — Ениқ чирогимни қўларимдан ол! — деган ният билан ота-онанг, опаларинг Гўлчеҳра, Гўлноза.

Ҳамза тумани, Янгиобод даҳасида уй-ҳовли
СОТИЛАДИ

6,5 сотих ери, 8 (саккизта) хонаси: машина қуйиладиган (машина ҳовлига бемалол кириб чиқади) жой ҳамда телефони бор. Сотиладиган ҳовлимиз обод ва файзли маҳаллада жойлашган. Истаган пайтда телефон қилишингиз мумкин: Тел: 98-44-10.

КИМ ҚАНДАЙ ПУЛ ОЛАДИ

(Олтиариқлик қизиқчи Абдурахмон
Сиддиқов ижодидан намуна)

— Кранчиларимиз ту-
шириб қуйганига ола-
ди,

— Нонвойларимиз ёп-
ганига олади,

— Доирачилар дум-
биллатиб олади,

— Уйинчилар «қома-
тини» қимиллатиб ола-
ди,

Бир шингил табассум

— Геологларимиз топ-
ганига олади,

— Магазинчиларимиз
сотганига олади,

— Чорвадорларимиз
боқганига олади,

— Киссовур кесиб
олади,

— таққиллатганига ола-
ди,

— Бухгалтерлар ша-
қиллатганига олади,

— Омборчилар отки-
зиб олади,

— Баъзи духтир ут-
кизиб, олар экан.

Мухтор БЕК
тайёрлади

Набижон ХОЛМУРОДОВ чизган расмлар

ҚАЙНОВИ ИЧИДА

Ҳангома

— Шунга шунчами, демайди биров. Шу ерга келмасин деб утирган эдим, барибир келди-я, жувонмар! Курдингми, у ким билан келганини? Оламини писанд қилмайди, худди унинг кимлигини ҳеч ким билмайдигандай. Буланг булибсан-да, манга нима! Шу қилганига ман ҳам уша томонга қис ҳам боқмадим. Билсанг, мани куйдириш учун атайлаб уша билан етаклашиб келган. Ушанақалигини билганим учун ҳам ман ҳам атайлаб шунақа қилдим. Кейин «ул, ажаб бўпти» дедим. Шунақа қилмасам, уйлайди-да: «Узи шунақа экан» деб.

— Тугри айтасан, дугонажон! Сан эмас, уни узи шунақа! Қаерга бормаса, шунақа бир қилиқ чиқариб утиради. Манам бир қақиб олай дедим-у, яна шунақалигини билиб, индамай қўя қолдим. «Узинг шунақасан-ку, нима қиласан шунақа қилиб», демайди биров. Шунинг учун шунақа бўлиб кетган-да!

— Қулогига тақиб олган «са-

ват»ига қарадингми? Ичим куйиб турса-да, атайлаб узимни безътибор қилиб курсатдим. Шунақанинг энаси қотдики, тақиб келганига пушаймонлар еб, ким билан келганини ҳам унутиб қуйди. Бунақаларга шунақа қилмасанг...

— Сан эшигдингми, йўқми, уйнагани турганимизда шунақа бир паст овозда қулогимга шивирладики, узим зўрга олиб олдим.

— Нима деди?

— Ғуе уша кунни у сенга ҳеч нима демаган экан-ку, худди у менга айтганилигини мен сенга шунақа айтганимшман!

— Шунақалигини айтмаса ҳам билардим. Шунинг учун мен унга айтдим, мен унга ҳеч нима демаганимшман-да, сен менга айтган экансан-да, а?

— Худди шунақа деди-да! Сен унга ҳеч нима демаганилигини, у менга айтганилигини мен сенга айтмаслигини илтимос қилганилиги-

ни сенга айтиб қолтишимдан хавотирланган.

— Хавотирланган бўлса, сен менга шунақа деганингни унга ҳам айтганингни менга айтдимми? Ҳечам айтмайди-да!

— Хул, дугонажон, шошиб турибман. Мабодо уни қуриб қолсанг, уни менга шунақа деганини мен сенга айтганимни унга айтиб юрма.

— Нимага? Уни сенга шунақа деганини сен менга айтганингни мен унга айтганимшманми? Мени чакимчи деб уйлаясанми?

— Йўқ, бекорга хафа бўляпсан! Мен айтмоқчиманки, агар сен унга айтсанг, уни сенга айтганили сен менга айтганингни мен унга айтганимни юзингга солиб, мени маломатга қўяди-да... Вой, мени автобусим келиб қолди, хайр, мен кетдим!

— Майли, яхши боргин! Қолганини телефонда гаплашамиз...

— Яхши, мени курганингни, уни менга айтганини мен сенга айтганимни сен унга... мен унга... эй, хайр!..

БИЛАСИЗМИ?

Ғега «Еш Вертернинг изтироблари» романини эзганида йигирма уч ёшда эди.

Достоевский «Қамбағал кишилар» қиссасини эзиб, Белинский таҳсинига сазовор бўлганида йигирма беш ёшда эди.

Лев Толстой ilk асари — «Болалик»ни йигирма тўрт ёшда яратган.

Максим Горкий йигирма саккиз ёшда икки жилдлик ҳикоялар тўпламининг муаллифи эди.

Александр Фадеевнинг дастлабки машҳур романи «Тор-мор» нашр этилганида у йигирма олти ёшда бўлган.

«Декамерон»нинг муаллифи Жованни Бокаччо дастлабки шеърларини олти ёшда ёзган эди.

Италян шоири Торквато Твесо ун тўрт ёшда қўплаб шеърлар асарлар битган.

Лермонтов бизгача етиб келган «Туркнинг шикоят»и шеърини ун тўрт ёшда битган.

Блок олти ёшда шеърлар ёзишни машқ қилган.

Эргаш Жуманбулбул (бахши) 18 ёшдаёқ машҳур шоир сифатида танилган.

Усмон Носир «Норбута» асарини — 20, Эркин Воҳидов «Буюк ҳаёт тонги»ни — 24, Сайер «Бошсиз ҳайкал» достонини — 20 ёшда ёзган.

Садриддин Айний 18 ёшдан бошлаб ягона «Айний» таҳаллусини қўлай бошлаган.

Муаллифнинг таъкидлашича, «Айн» сузининг узи 48 хил маънога эга экан.

Пушкин уз асарларида 21197, Шекспир 20000 тача, Сервантес 18000 тача, Абдулла Тўқай 14 минг, Абай эса 6 минг сўз қўлаган бўлса, Алишер Навоий биргина «Фарҳод ва Ширин» достониди 5431 сўз ҳамда бошқа асарларида 1378660 сўз ишлатган.

МУҲИМ

КАШФИЁТЛАРИНИНГ ХУЛОСАЛАРИ

● Узоқ кузатишлардан сўнг шу хулосага келиндики, чуми-лаётган одамнинг бой еки камбағаллигини билиб бўлмади.

● Тажрибалардан шундай хулоса ясалдики, ақл билан олинган пора қўл билан олинганидан анча қўлай ва хавфсизлик эҳтимоли кам экан.

● Социологик тадқиқотлар шуни курсатдики, бугунги иш эртага қуйилса, эртанги иш уз-узидан индинга қолар экан.

● Бозорда утқазилган суровдан шу нарса маълум бўлдики, иш шу йўсинда бораверар экан, келажакда одамлар турли хилдаги қозғов ва ҳужжатларга эмас, нақд пулга булган ишончлари орта бораркан.

● Лаборатория кузатишларидан шундай хулосага келиндики, бир-бирдан қарз олган кишилар бир-бириникига меҳмонга боришмас экан.

● Яқинда олимларимиз тузни шакарга айлантириш йўлини кашф этдилар. Хулоса шуки, туз овқатга солинганда шакарга айланар экан.

● Аёлларни ошхонага қўпроқ жалб этиш муаммоси ҳал этилди. Бунинг учун телефон аппарати туғридан-туғри ошхонага урнатилса кифоя экан.

Илҳом ЗОЙИР

Оила ва жамият

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Ҳомий
«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти

Муассисларимиз:
Ўзбекистон Республикаси
Хотин-қизлар қўмитаси,
Болалар жамғармаси ва
«Соғлом авлод учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

Телефонлар:
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибият - 34-86-91
Эълонлар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент - 700000,
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г- 26271
29711 нусхада чоп этилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳоси эркин нархда.
Навбатчи Раҳмон ҚОДИР

Шуоримиз:
Оила - жамият фахри

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41- уй.
Босишга топшириш вақти -20.00
Босишга топширилди - 19.30